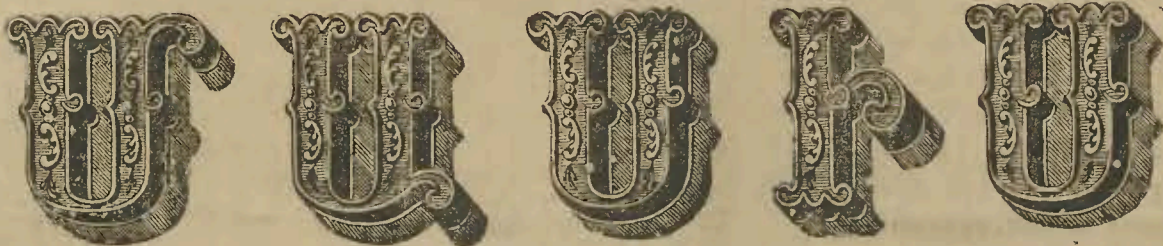

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին և Պարտք հմր. 10 Մճ.
• Գաւառաց • 2 1/2
վեցամս. • և Պարտք • 5 Մճ.
• Գաւառաց • 1 1/2
Օտար երկիրներու • 50 Պր.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի հա-
մար 3 դուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 դրշ է. աւելի անգամներու
համար զատ սակարկութիւն կըլ-
այ :
Իւրաքանչիւր թիւ 40 փարա պղինձ :

ԼՐԱՔԻՐ

ՀԱՆԱՊԱՁՕՐԵԱՅ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գնացած լրագրող համարու-
ած անհիշատակ խմբագրական գրա-
նակը :
Լրագրող փոխարեան նամակ
կամ որ և չէ գրուի խմբագիր
— Տնօրէնին խմբագրական գրաս-
տան :
Իսկ Սանտիագոյ խմբագրական
198, Նորա խմբագրական գրաստան
եակը :
Հանդուր ծախքը չի հարուած նա-
մակ չընդունուի :
Չտպուած նամակ, յոգում, եւ
եւ չեն տպուիր :

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 23 ՄԱՐՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Քաղաքական խնդիրներն առկա
վիճակի մէջ լինելով անստուգանքով
մը կը տիրէ ներկայ վիճակին վրայ :
Զգիտացուի թէ Անգղիա երբ պիտի
ազատի Աֆղանստանի և Զուլուի դո-
մէնէն : Եւրոպայի ծայրայեղ դի-
մագուրթիւն մը պիտի ընէ եղբ-
ր, և այս պարագայիս մէջ Անգլիայի
պիտի պարտաւորին Բաղդադի վրայ
քաշուի, արշաւանք մը որ 1839-42ի
պատերազմին ժամանակ աշխարհի ա-
ղետարեւելիքէն երկուսն էր իրենց : Այս
թիւով կարելի է որ դորժը բաւա-
կան երկարի, և վախճանն անստուգ-
է : Ռուսաց կեդրոնական Ասիոյ մէջ
ընթացող շարժումներն Անգլիայի վրայ
ազդեցութիւն կ'աւելնեն : Եւրոպայի
կառավարութիւնը ծանուցին թէ Պա-
րիսի քաղաքական հարցերի վրայ
հարկէ զօրաւորին հարստացնող ներ-
քանակներն ծանուցին : Պարիսի վրայ
պիտի քաշուի Այս նկատմամբ խորհրդ-
դարանին մէջ հարցում եղաւ, և ե-
լուծութիւնը նախարարը պատասխանեց
թէ Անգլիոյ կառավարութիւնը լսած
է Ռուսական զօրաց շարժումները,
բայց անոնց ուր երթալուն վրայ տե-
ղեկութիւն չունի : Ռուսի լուր մը կը
սէր թէ Մէրվի վրայ Ռուսաց արշա-
ւանքն ետ մնացած է : սակայն Ռու-
սական զօրաց շարժումները մերթ-
սուտ կը հանուին և մերթ իբրեւ ըս-
տոյդ կը ծանուցուին, յորմէ կը հե-
տեւ թէ հարկաւ շարժում մը կայ,
մանաւանդ որ Ռուսը կը յայտարարեն
եղբոր թէ կեդրոնական Ասիոյ մէջ ի-
րենց զինուորապետութիւնը պահպա-
նելու համար պարտաւոր են զօրու-
թիւն ցուցնելու :

Իսկ Զուլուի պատերազմին վրայ
կարեւոր լուրեր չեն կրնար սպասուիլ,
մինչև որ Անգլիայէն զրկուած օդ-
նութիւնները պատերազմի ասպարէ-
զին հասնին և յարձակողականի սկը-
սին : Այն տեսն յուսարի է որ Անգ-
լիայի զօրաւոր շարժումներ մը Զու-
լուներուն յետեւ յարձակողութեան
տիւ պատժեն :

Արեւելեան խնդրոյն վրայ ուշադ-
րութեան արժանի նոր բան մը չկայ,
և դժբաղդաբար կնճռալից վիճակ
մ'անպայման կերպիւ կ'երկարաձգուի
Առ այժմ Բ. Դրան համար դուրսէն
երկուսկան օգնութեան յոյս չկայ և
պէտք է որ ինք իրեն օգնութիւն ը-
նէ : Օսմանեան Պանքային նախագա-
հութեան ներքեւ գտնուող արժեքներ
թոյ տէրերու մասնախումբներն առա-
ջարկութիւն մ'ունին եղբոր 12 միլիոն

լիւրացի փոխառութիւն մ'ունելու,
սակայն ասոնք տակաւին առաջարկու-
թիւն են, որք ինչպէս օրինակները
տեսնուած են, ստեղծ յոյս կը ցըն-
դին :
Որովհետեւ ելմանական խնդրոյ վը-
րայ կը խօսուի, արժանի կը համարուի
ուշադրութիւն հրաւիրել լրագրաց
ոմանց մէջ տեսնուած աղբի մը վրայ,
որ կրնայ թէ Աստանայի գաւառին
մէջ Սէյհան գետը նաւարկելի ընելու
համար բաւանդողական ընկերութիւն
մը հիմնուելու վրայ է : Այսպիսի ըն-
կերութիւնները մինչև հիմա հասարա-
կութեան շահ մը չունին : Թրամպոյն
և իւսկիւտարու հանդուցեալ Օմնի-
պիւսի ընկերութիւններն, որոց բա-
ժիններն այժմ քսանէն մէկի կամ զը-
րոյի իջած են, կրնան իբր օրինակ ծա-
ռայել հասարակութիւնն զգաստացը-
նելու : Գետերը նաւարկելի ընել և
այլ օգտակար չինութեանց ձեռնար-
կել խիստ դժուար է խօսքեր են, բայց
դեղեկի խօսքերով մինչև յայժմ հա-
սարակութեան տրուած փնտնելը
կարծեմք բաւ են : Այսպիսի ձեռնարկ-
ներու համար պէտք է սպասել որ
հասարակաց հարստութիւնը վերա-
կանգնի, և առաւել վստահութեան
արժանի պարագայներով ու պայման-
ներով ներկայանան :

Արեւելեան Բուլղարի խառն դրա-
ման խնդրոյն վրայ լուրերն հաւասա-
կան են :
Անգլիական Տէյլը—Նիւս լրագ-
րին խօսքին նայելով, Անգլիա յօժա-
րամիտ է 2—3000 զօրք յաղակելու
Արեւելեան Բուլղարի : Թայմս ալ կը
ծանուցանէ թէ Ռուսիա յիշեալ նա-
հանգիստներու դրաման թուրքիոյ ալ
մասնակցութեան հաճութիւն առեր է :

Իսկ մայրաքաղաքիս Սթամպուլ
լրագրողը կըսէ թէ Արեւելեան Բուլղ-
արի խառն դրաման առաջարկութիւ-
նը իր բաց թողուել է Բ. Դրան ա-
ռաջարկած մէկ կարգադրութեան
վրայ, որով այդ դրաման հարկ չը
մնար եղբւր :
Ըստ յիշեալ լրագրին, Բ. Դրան
առաջարկել է՝ ամենընդարձակ իշ-
խանութիւն տալ Արեւելեան Բուլղարի
կազմաւորութեան զբաղող միջազգա-
յին յանձնարարին, որպէս զի իւր դո-
մէն ի գլուխ հանէ մինչև մէկ տարի
Տէրութիւնը ընդհանուր կառա-
վարի մը ներկային, և Բ. Դրան ալ
ընդունի, մինչև իսկ եթէ օտարադ-
գի մ'ալ լինի, բայց տեղակալ (գալ-
մագամ) տնտեսութեան ունենայ :

Բ. Դրան Արեւելեան հոգեւոր երկրին ու-
տիկանութեան և տեղական զինուո-
րութեան յանձնելով, միայն Պուր-
ղաղի մէջ վաշտ մ'Օսմանեան զօրք
պահել կը խնդրէ : Ի նշան երկրին
տէրը լինելուն :

Բ. Դրան առաջարկած այս կար-
գադրութիւնը գէշ չէ, բայց կերե-
ւի թէ չէ ընդունուած, թերեւ առ-
ժամանակեայ լինելուն պատճառաւ :
որովհետեւ այս առաւօտեան վաղը
լրագրին ի լրոյ կը ծանուցանէ թէ
Եւրոպական մեծ տէրութիւններէն
մինչև յանուն միւս տէրութեանց՝ Բ.
Դրան ծրագիր մը ներկայել է, յո-
րում Արեւելեան Բուլղարի խառն դը-
րաման եղանակին և տեղութեան
պայմաններն ու պարագայները նըշա-
նակուած են :

Յիշեալ լրագիրը կաւելցնէ թէ Բ.
Դրան յիշեալ ծրագրին քանի մը կէ-
տերուն վրայ բարեփոխումներ պիտի
առաջարկէ :

Դադարեալ հոշակաւոր երևակա-
նութիւն յիշեալ մ'ունեցաւ : Լրագրող
Այս թերթը Գեր. Հասունի փառա-
բան կանգնած է, և յաղթանակաւ
կը ծանուցանէ մեզ թէ Նորին Գերա-
պայծառութիւնը Պ. Պուրիսի թա-
խանազին նամակին շնորհիւ Հայ կա-
թոլիկացի Պատրիարքութեան վրայ
հաստատուած է : Դա՛ւ աղէկ : Բայց
լրագիրը կը կարծէ մեզ վախճան ըսե-
լով թէ Մասիսի «ձիգլիթութեան ար-
ժանի դորժ» անուանած գործին հե-
ղինակը նոյն իսկ Պ. Պուրիսի է, թէ
կարելի է որ Գեր. Հասուն Պ. Պուր-
իսի ներկայացուցած լինի Հայոց Պատ-
րիարքարանի «կէս պաշտօնական թեր-
թին», յօդուածն, և Գաղղիոյ դե-
պանն ալ անհարկութիւն մ'ընած ի-
նի այս մասին մեր Ս. Պատրիարքին
հետ ըրած վերջին այցելութեան մի-
ջոցին :

Մեր մեր ազատ կարծիքն այս-
նեցինք, և աշխարհ գիտէ որ Մասիս
Հայոց Պատրիարքարանին ոչ կէս
կամ քառորդ պաշտօնական թերթն
է և ոչ անոր գործիքը կամ բերանն,
և ուրիշ Հայ թերթերէ աւելի յարա-
բերութիւն մը չունի Պատրիարքա-
րանի հետ : Ուստի կարծեաց ազա-
տութեան սկզբունքն ընդունելով,
կը կրկնեմք դարձեալ թէ մեր մեր
ազատ կարծիքն յայտնապէս բաժն-
եմք, դորժին հեղինակն ո'վ կ'ուզէ
թող լինի : Երբ Պ. Պուրիսի քրիստո-
նէական դորժ մը կատարեց Ուրնե-
ցի բանաստեղծաց ազատութեան հա-
մար միջնորդելով Հայ ազգին երախ-
տագիտութիւնն յայտնեցինք անոր և
կը յայտնեմք դարձեալ : սակայն երբ
Պ. Պուրիսի Հայոց մէջ պառակտման
և դժտութեան պատճառ եղող հա-
կազդային դրութիւն մը պաշտպանէ,
միթէ յանցանք է ազգաբարեւ թէ
այդ դրութիւնը սխալ, վնասակար,
և աղետաբեր է, թէ ճիշդ թեմակա-
նութեան արժանի է, և ոչ Գաղղիոյ
նման ազատ երկրի մը ներկայացուց-
չին : Բանգի զիտանալու է որ լուր-
վիկոս Գի. ի դարուն մէջ չեմք ազ-

րիւր, և երբ դեռ պահ մ'ուղղակի եկե-
ղեցական դորժերու միջնորդելով կազ-
մաւորութիւններ ծագին, չեմք յուսար-
որ ազատական կուսակցութիւնն, որ
այսօր Գաղղիոյ գործող դուրսը կը
գտնուի, հաւանի ատոր : Մեր այն-
պէս համոզուած եմք թէ Պ. Պուր-
իսի խառնած է թերեւ. դուրս ի-
րեն ըսողներ եղած են թէ ազգին
մեծ մասը Գեր. Հասունը կ'ուզէ, և
ինք ալ այնպէս կարծելով շարժած ի-
նի Պ. Պուրիսի անձամբ ազատական
կուսակցութեան կը վերաբերի, և
մեր Ս. Պատրիարքին հետ ըրած խո-
սակցութիւնները լիովին կը հաս-
տատեն իրեն ազատամտութիւնն :
Ուստի իբրեւ ազատամտ լինայ ըմ-
բռնել թէ Գաղղիոյ ազգայնութիւնը
բարձր գաղափարաց պաշտպանու-
թեան վրայ յեցեալ է, և ոչ Գեր-
Հասունի մը, և տարակոյս չունիմք
որ եթէ հարկ լինի՝ այս վերջինը կը
զոհէ առաջիններուն : Մեր Գեր-
Հասունը ոչ կը ծանուցէ անձամբ,
ոչ ալ անոր անձին դէմ ատելութիւն
մ'ունիմք, այլ այն ազգակործան
սկզբան դէմ եմք, որոյ անձնաւորու-
թիւնն է նա, և քանի որ չունի ու-
նենալով պիտի մաքաւ լինէ այն սկզբ-
բան դէմ, ինչպէս ամեն ճշմարիտ
Հայու պարագն է : Ինչ է այն սկզբ-
բունքն. — ազգին դէմ ատելութիւն
և հաւածում : Երբ դաւաճան մը կըլ-
նէ իւր Ուրնիոյ եղբայրները կը մատ-
նէ, երբ միւս մը Հայ անունն իրեն
անպատուութիւն և Հայ լեզուն նը-
ւաստութիւն կը համարի՝ Գեր. Հա-
սունի դպրոցէն առած դատարա-
կութեամբ, միթէ կարելի է որ այս-
պիսի սկզբան մը ներկայելէ համակ-
րութիւն գտնէ Հայոց մէջ : Դեռ ե-
րեկ մեր Բարեբերդի թղթակցը կը
գրէր. «Տեղա քանի մը տուն Հրեո-
մէական կամ Հասունեան Հայեր կան
Հայոց մէջ դարձած, բայց սաստիկ կը-
րօնամուր որք այս վարժարանաց բաց-
ւելուն և ընկերութեանց յառաջա-
նալուն վրայ մեծ յաւ դժացին » :

Ո՞վ է այս ազգային նողկալի պա-
ռակտման հեղինակը, թող ըսէ մեզ
վերջինիշեալ ծանոթագրութիւնն, ո-
րոյ վրայ ուրախ արհամարհանքնա-
յինք քիչ է, քանի որ ազգակործան
դատ մը կը պաշտպանէ :

Հոռոմէն եկած հեռագիր մը կը
ծանուցանէ թէ Բուլղարիոյ դեռա-
պայծառ չորեքշաբթի օրն յիշեալ
քաղաքը հասեր և Պապական իշխա-
նութեան սիրալիր ընդունելութիւն
գտեր է : Պապը զայն Միլանիոյ կոչ-
ւած օթեանը ընտելեցուցեր է :

Երեկ իրիկուան Միլանիոյ մէջ
ալ կը կարգաւոր թէ չորեքշաբթի օ-
րը վատիկանէն մայրաքաղաքիս Գաղ-
ղիական դեպտան Պ. Պուրիսիէ հե-
ռագիր մ'եկել է ծանուցանող թէ

Պատը Պիտո թի կարգին Մեծ Խաչա-
նը շարք կուտայ իրեն :
Գարձեալ վատիկանէն հինգ շաբ-
թի օրը եկած ուրիշ հեռագիր մը կը
ծանուցանէ թէ Ս. Պատը «Թմանդակ
Պատկան» տխուր ընծա-
յեր է Գեր. Հաստեի փոխանորդ Ա-
ղաբեան գերապետաւին :

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Այս ամսուսը հասած հետաքրք-
րէի

Լոնտոն 3 ապրիլ
Երեկ իրիկուն հասկերով մը մէջ,
Աւստրիացի դեսպան Գարբիէ կամը Վի-
թորիա թագուհւոյն Կենդանութեանը
բաժակ առաջարկելով հետեւեալ խօսքե-
րն ըրաւ .

«Իմ հոգի ներկայութեան իրեն բարե-
կամ և դաշնակց տեսութեան մը դեսպան
Վիթթորիա թագուհւոյն մօտ, վիսպութեան
մէջ այն պատմական նոր դէպքին, որ
Անգլիոյ և Աւստրիոյ միջև բարեկամու-
թեանն ամրապնդեց պատերազմն արդիւ-
շեւու համար . Փոխադարձ շահ միաբան
գործողութեան մը համար աւելի ապա-
հով հիմ մը կընծայէ քան որ և է դաշ-
նադրութեան » :

Աթէնք 3 ապրիլ

Փարիզէն տունուած այն հետաքրք-
րէի թէ Պ. Վատիկանի Թուրք-Հելլեն-
ական սահմանադրութեան համար նոր երկ-
րացոյց մը կը պատրաստէ, անհաճոյ տղ-
դեցութեան մը յառաջ ընթաց : Երեկ Ն-
պիրոսի գաղթականաց պատգամաւորու-
թեան մը կողմանէ թագաւորին մատուց-
ած ուղերձ մը կազմէ Ն. Վեհափառու-
թեանն Աւստրիոյ-գիւմը, որ Պէրլինի մէջ
խոստացաւ Գաղղիոյ վեհաժողովին նա-
խաձեռութեան ընկերակցել Յունաստա-
նի հետ միացնելու համար Եանեսոյի գա-
ւառն, որ հակառակ պարագային մէջ
ուերման դատաւարութեան պիտի լինի :
Ուղերձը կ'աւարտի ըսելով թէ Եւրոպա
այս խնդիրը չլուծելէ՝ գառ, որ արեւելից
հետ ինքն կ'ապրիկցուի իրեն ունի, Հելլենա-
կանութեան աւերում պիտի պատճառէ :

Փարիզէն պատմականաց պատգա-
մաւորութեան թէ պէտք է յուսալ թէ
Եւրոպա, որ Պէրլինի մէջ հելլենական
նախկին արդարութեան ըրած էր, Պէր-
լինի գաղափարութեան Յունաստանի վե-
րաբերեալ մասին լիակատար գործադ-
րութեանը չարաչառանքաւ անխառնութե-
անը չպիտի ընէ :

Լոնտոն 3 ապրիլ

Երեւոյթականաց ժողովին մէջ երեւոյց
նախարար Ս. Սթամբուր Նորթ-Եսթ-
ման մը պատմականութիւնը ըսաւ թէ Ա-
րեւելեան Բուլղարի խառն գրաւման վե-
րաբերեալ բանակցութեանը միջոց առ
կախ լինելով, կ'առաջարկուի թէ տակա-
ւին բան մը չկրնար հաղորդել : Նախա-
բարն ըսաւ թէ Ստամբուր վարչակարգու-
թեանը կարենալ պահպանել կը կարծէ,
բայց Անգլիա կը փախաբի որ պատա-
հական խաղաղութեանը արդիւնքը հա-
մար ուրիշ միջոցներ ձեռք առնուին :

Լոնտոն 3 ապրիլ

Օրմ. Բոնո.	12
Փոխ. 1863	13 1/2
» 1869	14 7/8
» 1871	14 1/4
» 1872	22 1/2
» 1873	13 1/2
» Կրկն.	71 3/8
Անգլ. Բոնո.	97 1/4

Փարիզ 3 ապրիլ

Օրմ. Բոնո.	12.10
Գաղղ. Բոնո.	5 0/0 79.57 1/2
» »	» 81.55
» »	5 0/0 114.32 1/2

ՆԵՐՈՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ

Ալթաւայ ժողովին և Կայսերական
պալատին մէջ կազմուած յանձնա-
խումբին անդամ անուանեցաւ վեդի-
րութեան ատտիճանաւ :

Երեւոյց բարեփոխման յանձնա-
խումբին անդամ Ալթաւայ ժողով-
հանդէս Երեւոյթին խումբի երկրորդ
ատտիճան արուեցաւ :

Օտմանեան Կայսերական պալատ-
ին պաշտօնատարներէն Գաղղական
Յակոբ Եփենտիլին Միւլթիմիլիոն առ-
տիճան արուեցաւ :

Շուէտի զահաժառանգ. Կիւս-
թալ իշխանն երեկ մայրաքաղաքը ե-
կաւ, և Շուէտի գերապետատունն ի-
շաւ : Կէս օրէն յետոյ վեհ. Սուլթա-
նին ներկայացաւ :

Կիւսթալ իշխանը Կայսերական
պալատէն ելնելէ յետոյ, արքունա-
կան կառքերով Պոլսոյ կողմն անցաւ,
և Այա Սոֆիոյի, Պալատի, Սուլ-
թան Մահմադի, Սիւլթանի միջ-
կիթներն ու հրապարակներն և ու-
րիշ կարեւոր տեղեր պարտեցաւ :

Ինչպէս արդէն ծանուցած էինք,
մայրաքաղաքի Գաղղական դես-
պան Պ. Յուրէնի չորեքշաբթի օրը
Կ. Պոլսէն մեկնեցաւ : Շուէտեան եր-
թալէ առաջ, Ն. վեհափառութեանը վեհ.
Սուլթանին ներկայացաւ հրաժեշտի
օղորդման մատուցանելու, և կ'ստի-
թէ այս ատիւ յարգաւորութեան
յայտներ է վեհ. Սուլթանին Հոյ
կաթիլի երկրեցոյն և հաւատարմու-
թեան և անմիջ դուռնի Հաստե Գե-
րապայժառն արդարութեան ընե-
լուն համար : Ն. վեհափառութեանը
նշն ալ պատասխանեալ է ըսելով թէ
դու է որ քանի տարիներ է ի վեր
առկայ մնացած խնդիր մ'աջակց
կարգադրեց :

Ճերիտէի Հալաթի լրագիրը կը
ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ քաղաքա-
պետին ջանքի շնորհիւ, մայրաքա-
ղաքին հաղադրածները խոստացեր են
թղթագրութիւն բարձրման մասնակցել
օր մը ծախուած ամեն հոգի վրայ
ըրուշ մը թողլով : Կը կարծուի թէ
այս եղանակաւ ամեն փութ 10 էն
մինչև 15 հաս 100 նոյ թուղթ պի-
տի նստիլ :

Վաղը լրագիրը կը ծանուցանէ
թէ Եանեսոյի նահանգին Օտմանեան
երեւոյթական Մէհմեդ Սիյի և Ալթաւայ
պէյերն Ալթաւայական միութեան
կողմանէ մեծագումար գրամ ստա-
նալով Բլեյթեզայէն չորեքշաբթի
և Գաղղական գնացել են : Ասանց պաշ-
տօնէն եղեր Ալթաւայական միութեան
գաղափարներն ու նպատակը բացա-
րելով պաշտպանել Եւրոպայի առջև :

Լա թիւրքի լրագիրը կը ծանու-
ցանէ թէ հեռագրատան երկրորդ
անօրէն անուանեալ Մուսթաֆա է-
ֆենտիլին վրայ քանի մ'օրէ ի վեր
խեղաղարութեան եկեր է :

Չորեքշաբթի օրը Բուս հարիւ-
րագետ մ'ինքնին արձանակով ըս-
պանեց Բերայի Լիւքսեմպուրի օ-
թեանին մէջ ուր կը բնակէր : Կըսուի
թէ իւր քով աւանդ գտնուած դու-
մար մը կըրուած էր, զոր չափին կըր-
նար հասնուցանել, և այս է եղեր իւր
յուսահատութեան պատճառը :

ԿԱՌԱՐԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՈՒՄՈՒՆՈՒԹՅՈՒՆ	
Երեկ իրիկուն գաղափար	13. 5
Այս ամսուս քաղաքացու	13. 5
Կէս օրին	13. 3
Բուլղարի երկրորդ	45 50
Թղթագրութիւն	920

ԲՆԱԿԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Կ. Պոլսի 22 Մարտ	
Ստիւլի Ե. Ս. Երկրորդ Բուլ. Անգլ. Բուլ.	4. 15
» Բուլղարականութեան	3. 22
Կ. Պոլսոյ Պաշտպանի	6. 10
Բերայի Ե. Ս. Երկրորդ	5.

Փոխ. 1863	70
» 1865	73
» 1869	74
» 1872	22
» 1873	66

Թրակիայ Երեւոյց 2 30

ԲՆԱԿԱՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Անգլ. Բուլ.	109 28
Եւրոպ. Բուլ.	87 20
Բուլղար. Բուլ.	89 30
Գերման. Բուլ.	51 12
Մէհմեդի տարրերութեան	6
Հինգ նոյ	115
Պոլսի	155

Ա. Գ. Ա. Յ. Ի.

Մայրաքաղաքի Գաղղական գե-
պան Վաթ. Պ. Յուրէնի չորեքշաբ-
թի օրը մայրաքաղաքէն մեկնելէն
մեկ երկու ժամ յառաջ Ս. Պատրի-
արքին յատուկ նամակ մը գրած է՝
յայտնելով թէ Հայկական խնդրոյն
լուծման համար իւր ջանքը պիտի
շարունակէ : Միանգամայն փափաք
յայտնած է որ Ն. Սուլթանութեանը
շարունակէ Պատրիարքական պաշ-
տօնը :

Կը ըսենք թէ Միհա Չեքադէ-
ֆէնտին չափով օրը Գաղղիոյ վաթ.
դեսպանին ներկայանալով Պէրլինի
գաղափարութեան գործադրութեանը
համար «Հայկական նպատակաւորու-
թեան նախորդ քաղաքագր.» ստա-
րագրութեամբ Պ. Վատիկանի միջ-
եալ գիր մը մատուցել է :

Իմպերատրիս Եփենտիլ.

Ամենագումար Ե. Տ. Ներսէս Աղ-
գասէր Սրբազան Պատրիարք Հայրը
Թաղական խորհրդոյն հրաւերէն հա-
րաբար ընդունելով, բարեհաճած է
յառաջիկայ կիրակի օր մարտ 25
Ծաղկապարի առաւօտեան ժամը
գալիս թաղի Ս. Երրորդ օ-
թեան եկեղեցին գալ, և իւր հոգե-
շունչ քարոզել վերակարգ գործը-
վելուն :

Ուստի զայս ի գիտութեան աղ-
գայնաց պատուական լրագրող միջո-
ցաւ հրատարակելով խնդրելով,

22 մարտ 1879	Միհա Չեքադէ
Բերայ	Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ
Առնապարի	Առնապարի
Գրեթէ Մեհմեդէ	Ու. Կեփէ-Էփենտի

Տիւրքի Մշակ օրագրին մէջ հե-
տեւեալ կը կարգաւոր.

Շատ ժամանակ չէ անցել, որ
«Մշակ» հրաւիրեց Հայ հասարակու-
թեանը նուիրատուութիւններ հաւա-
քել «Արարտեան Բնիկութեան»
համար :

Հայ հասարակութեանը խալ չը
մնաց գէշի մը այդ հրաւերը . հասա-
րակութեանը գոյնը իր լուսնի աղբի
գանձանակին մէջ և շարունակութեան
նուիրատուութիւններին տալը :

Մեր ընթերցողին յայտնի է որ
մի քանի ամիս արանից առաջ ու դար-
կեցիք «Արարտեան Բնիկութեան»
ընդ 2000 թուրք երեկ էլ արդէն ու-
ղարկեցինք գարձեալ 2000 թուրք և
խմբագրատանը մնում է 600 թուրք
ընդ աւելի :

Ուրեմն այդ կործ ժամանակամի-
ջայում հաւաքուցաւ 1600 թուրք և
գարձեալ կը հաւաքուի : Ս. Պ. Կր-
գութեանը տպարանում է, որ հա-
սարակութեանը պարտաւոր է օգնել
Թուրքական Հայաստանի մէջ առ-
ապիպ մեր թշուառ կողմնակից-
ներին լուսաւորութեան գործին, մա-
նաւոր. և թէ ինչպիսի առնչութեան
այն հանգամանքը, որ այդ նուիրե-
րը կամար տուրք են, որ ոչ ոք չէ
բռնադատել հասարակութեան խնդրը:
Չորս հազար վից հարիւր թուրք

ճշմարիտ է մի աննշան գումար է,
բայց թէ ինչպիսի առնչութեան, որ այդ
գումարը կամար տուրք է, որ այդ
գումարը հաւաքուցէ այն ժամանա-
կից յետոյ, և այդ հասարակութեանը
Հայ գաղթականներին համար նուր
ընդ 30,000 թուրքուց աւելի. և թէ ի
նչպիսի առնչութեան, որ այդ գործին
մասնակցել են ամեն գաղափարող և
սեռի մարդիկ, գիւղացիներ, քաղա-
քացիներ, կանայք, գիւմարակներ,
ուսանողներ և այլն, կը տեսնենք
որ հասարակութեան մէջ մեծ ոգևո-
րութեան կայ, կը տեսնենք որ հա-
սարակութեանը մեծ յոյսեր է դնում
«Արարտեան Բնիկութեան» վրայ :
Եւ ճշմարիտ «Արարտեան Բն-
իկութեան» առաջ գործունէութեան
մի լայն և ազնիւ ասպարէզ է
ներկայանում :

Նոյն լրագրին մէջ կը կարգաւոր
նաև հետեւեալն .

Ալթաւայի գաղափարող գումար
են, որ այդ գաղափար մի քանի գիւ-
ղի համայնքները կ'առաջարկուի թեա-
նը ներկայացնել խնդիրը Գարսի նա-
հանգը գաղթելու մասին բաւակա-
նացուցիչ վճիռ է ստացել : Գարսն
քին այդ համայնքները կը սկսեն գաղ-
թել նոր նուաճութեան երկրը : . . . Լը-
րագիրը այս կարգաւորութեանը շատ
իրաւացի և քաղաքականապէս խե-
ղացի համարելով, յայտ է յայտնում,
որ նոյնպիսի թողաւորութեան կը ըս-
տանան և Երեւանի գաղափարող
ղերի համայնքները, որոնք հոգի մեծ
պակասութեան են զգում : Յիշեալ
լրագիրը ի միջի այլոց ասում է հե-
տեւեալը . «Այդ միջոցը (գիւղացիներ-
ներին գաղթելու իրաւունք տալը)
քաղաքականապէս շատ խելացի է
այն պատճառով, որ մեր նոր սահ-
մանը այսուհետեւ բնակեցրած կը լի-
նի շիտակ, աշխատասէր և պահպա-
նողական գիւղական տարրով, և ոչ
թէ քոչուր, կ'առաջարկենք քոչուր
ղերով կամ աւաղակ Գարսի փախ-
նելու խաւարելով : Լրագիրը ան-
համարձեւութեամբ սպասում է նոյն
պիսի թողաւորութեան Երեւանի նա-
հանգի գիւղական համայնքների հա-
մար և յանկուտեան է յայտնում, որ
այդ պիտի նշանաւոր հանգամանքնե-
րում Գարսի նահանգի իշխանութեան
նը պաշտօնական անհրաժեշտ տե-
ղեկութիւնները տայ հասարակու-
թեանը :

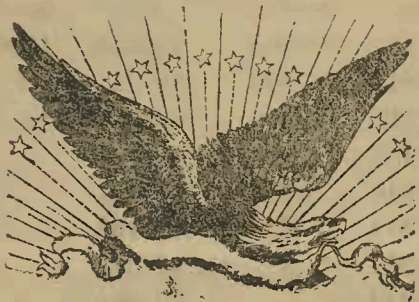
Գարձեալ նոյն լրագրին մէջ.

Երեւանից մեկ գումար են. «Վ. վաթ-
հասարակական լրագրողին դուրս է
եկել ճեմարանից : Յորէն վ. Ստեփա-
նէն վեհափառութեանը միջոց է այժմ և
«Արարտեան» խմբագրողը : — Վեհա-
փառը խալ չուտով կը նշանակէ Ե-
րեւանի թեմի համար մանկավարժու-
թեան հմուտ մի թեմական տեսուչ,
լաւ ունիկով : Լրագրողութեանը տղ-
դեց ու բնին : — Երեւանի գաղափարող
չափազանց շատացել է աւաղակու-
թեանն ու մարդասպանութեանը .
Գեղեմեմբերից մինչև այսօր 80 մարդ-
են կողոպտուի, 16 մարդ սպանել :
մէկը խեղդուի է . մի Հայ կին էլ Գա-
ւաղից փախցրել են մօտ օրերս :

Հետեւեալ նամակին հրատարա-
կութեանը խնդրուած է մեր անկողմն
նախաւորութեան :

Իմպերատրիս Տիւրք.

Մտաւ պատմական լրագրոյ 2216
թուով հրատարակեալ յունիս 3 թը-
ւակաւոր Արարտեանի գրուած ա-
ռանց ստորագրութեան նամակ մը կար-
գալով, յորում նամակագիրը Արարտեան
Կոմառն Գիւղի աղագայնաց Միհա Սիւլթանի
մէջ կ'առաջարկուի և բանութեանց

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԱՂԱՋԱՆ

Կ. Պօլիս Ղալաթիա Միմասեան և
Բնկերաց Ամերիկայի Մաղաղան կը
ծախուի, ազնիւ ճերմակ կտաներ,
ու սեղանի ծածկոց և այլն, սեղանի
արծաթած պատառաքաղ, գրգռ
և այլն. կաղի լամպաներ, սեղանի
ճերմակ յախճապակէ սպասք Անդ-
ղիոյ տեսակէն, քարեօրաներ, փեթե-
ծածկոց, քիւնէ սալան և այլն, խո-
հանոցի վերաբերեալ անօթներ, կա-
րի գործիքներ, և ուրիշ անթիւ պի-
տանի վաճառք կը ծախուի չափա-
ւոր գներով:

ՆԱԿԱՆՈՒՅՈՒՄ

ՏԱՄԱՏԵԱՆ ԶՈՒՆՈՐԱՆ

Օրաւ Կաթն Բէլ 465

Հայ, Տաճիկ և Իւրոպացի տապա-
րական տառեր իրենց ամեն տեսակ
ներով կը գտնուին պատրաստ խիստ
արժան գներով:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԳԻՏԵԼԻՔ ՈՒ ՊՈՐՏԻՔ ՏՂՈՑ

Մամուլեան Էֆէնտիի աշխատա-
սիրութեամբ իսկիւրի Տէտէեան Էդ-
րարց տպարանէն ի լոյս ընծայեալ
248 երեսէ բաղկացեալ պատուական
գիրք մ'է, որ կրնայ հեղինակին աս-
կէ առաջ հրատարակած Նոր Ընթեր-
ցարանին լրացուցիչ մասը համարուի
և ծաղկոցի Բ. դասի աշակերտներուն
ծառայելու: Սոյն գործը բայ ի ամե-
նակարեւոր գիտելիքներէ կը պարու-
նակէ նաև այնպիսի նիւթեր, որոնք
ազգային մանկուոյն սրտին մէջ ի
մատաղ հասակէ հայրենասիրական
զգացումներ կը ներշնչեն:

Կը ծախուի Եֆէնտի ճամփ Զիլինկի-
լէր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Ղուկաս-
եան գրատունը. գին 1 1/2 ֆրանք:

ՊԻՇԱԿ

Զ. ԽԱՅԹՈՒՆՅԻ

Այս ղուարճալի և օգտակար գոր-
ծին առաջին տետրը կը խօսի աղջը-
կանց ղուանդով 145 տարի ապրելու
արուեստին վրայ: Մէկ տետրին գինն
է 20 փարանոց մէճիս մը. իսկ կան-
խիկ քաւորդ մէճիսի մը առուղն ի-
րաւունք պիտի ունենայ 12 տետրի,
որոնք հետզհետէ պիտի հրատարակ-
ուին:

Կեդրոնտեղին և Ղուկասեան գը-
րատունը:

Ս. Ս. ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ

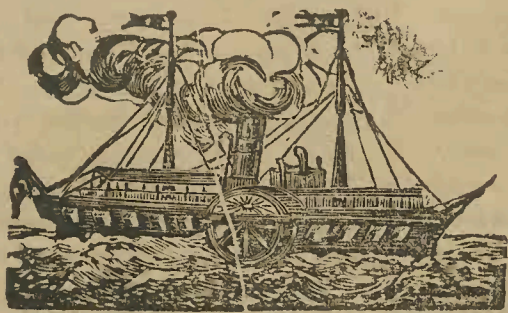
ՆՈՐ ԴԱՍԱԳԻՐԻՔ ԱԶԳ. ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

Մանր պոէզիոյ համար

Ուղղ միջոցի մէջ այս երրորդ ան-
գամն է որ ի լոյս կընծայի սոյն գիր-
քը, որուն իւր նախնական դասա-
գիրքը ունեցած կարեւորութիւնը ար-
դէն հաղաքաւոր օրինակաց սպաս-
մամբն հաստատուած է: Այս անգամ
հեղինակը երրորդ տպագրութեանս
մէջ՝ սոյն Ուղղ պատմութեան գառա-
գիրքը խիստ կարեւոր գիտելիքներով
ճոխացուցած և ընդարձակած է,
սկսեալ Հայկազանց ժամանակէն մին-
չև Պէրլինի վեհաժողովը և տարւոյս
սկիզբները պատահած մեծամեծ անց-
քերը:

Ընտիր և հաստատուն թղթի վրայ
Հայաստանեայց տպարանէն ի լոյս ըն-
ծայուելով, կը ծախուի Եֆէնտի-ճամփ
Զիլինկիլէր ճատտէսի, թիւ 2, Ս.
Ղուկասեան գրատունը և ուրիշ գը-
րալիւծառաց քով: Գին 3 1/2 զրշ
արծաթ ստակ:

Վարժարանաց համար օրինաւոր
շեղջ կըլլայ:

ՇԻՐԻԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ

ՇՈՒԳԵՆԱԿՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵԻԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1879 ՄԱՐՏ 15 ՀԻՆԴՈՂ ՇՈՒԳԵՆԱԿՆԵՐԸ

ՄԻՆՁՆԻ ՄԱՐՏ 31

ԲՈՒՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈՒԳԵՆԱԿՆԵՐԸ

Ժամ	Երեւոյն Էֆէնտի	Թիւ
2 30	Եֆէնտի զարգացող, Պէյլիք, Թարապիս, 32	3
1 30	Եֆէնտի զարգացող, Պէյլիք, Թարապիս, 49	4
2 45	Եֆէնտի զարգացող, Պէյլիք, Թարապիս, 18	5
4	Մէլիք, Պէյլիք, Թարապիս, 32	6
5	Եֆէնտի զարգացող, Պէյլիք, Թարապիս, 28	7
6 30	Եֆէնտի զարգացող, Պէյլիք, Թարապիս, 4	8
8	Եֆէնտի զարգացող, Պէյլիք, Թարապիս, 49	9
9 45	Մէլիք, Պէյլիք, Թարապիս, 22	10

ԱՐԷՆՈՂ Էֆէնտի

12 45	Արեւմտեան Եֆէնտի, Գուրուշ, Օրթաք, Պէյլիք, 28
4 45	Արեւմտեան Եֆէնտի, Գուրուշ, Օրթաք, Պէյլիք, 23
4 45	Պէյլիք, Արեւմտ. Գուրուշ, Օրթաք, Պէյլիք, 22
2 30	Արեւմտ. Գուրուշ, Օրթաք, Պէյլիք, Գապիթ, 24
3 45	Արեւմտ. Գուրուշ, Օրթաք, Պէյլիք, Գապիթ, 23
4	Արեւմտ. Գուրուշ, Պէյլիք, Գապիթ, 48
40 45	Արեւմտեան Եֆէնտի, Գուրուշ, Գապիթ, 24
41	» » » » 28

ԱՐԷՆՈՂ Էֆէնտի

12 30	Պէյլիք, Բաշապ, Գանդա, Ս. Հիսար, Գանդա, 24
12 30	Պէյլիք, Գանդա, Գանդա, Պէյլիք, Գանդա, 4
12 45	Բ. և Ս. Գապիթ, Մէլիք, Պէյլիք, Գանդա, 47

ՃԱՇԱԿ

ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՇԽԱՏԱՆԻ ԼԵՋՈՒԼԻ

Աշխատանքի տեղի: Ս. Պիլիք, Եֆէնտի

Աղղային հեղինակաց ղանադան
գործերէն քաղեալ ընտիր հաւաքա-
ծոյ մ' է Արեւմտ. և Ուսումնաւոր, որով
բանասէրը կրնան կատարեալ ճաշակ
մ'առնուլ արդէն Հայ մատենագրու-
թեան վրայ:

Դործը տպագրութեան յանձնուած
ըլլալով, ծախքը փոքր ի շատէ թե-
թեւեղեալ համար բաժանորդագրու-
թիւն մը բացուած է բոլոր գրաւա-
ճառաց քով:

Բաժանորդագրութեան գինն է
2 ֆրանք. իսկ տպագրութեան յետոյ
3 ֆրանքի պիտի ծախուի:

ՀԱՐԱՏ ԱՍՏՈՒՐ

ՊԱՏՄԱՆԻԿԱՆ ՆԵՐՇՆԱՄԱՐՆԵՐ

Ուսումնասիրող հեղինակն այս գըր-
քովին մէջ ամփոփած է իւր գըր-
ւածներն, որք պատանեկան հաս-
կի մէջ երկնուած, գեղահաս հոգ-
ւոյ մ'առնուին զգալուններն և մը-
տածումները կը պարունակեն:

Կը ծախուի Եֆէնտի-ճամփ Զիլին-
կիլէր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Ղու-

կասեան գրատունը և ուրիշ Հայ գը-
րալիւծառաց քով, ի գին 75 տանթիմ:

ՊԱՏՄԱՆԻԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ

ԱՐԷՆՈՂ ՊԱՏՄԱՆԻԿԱՆ

Թարգմանեալ ի Գաղղիականէն

Կը գտնուի Ուղղուն շարքը Պէյլիք-
եան գրատունը և ուրիշ Հայ գրաւա-
ճառաց քով:

Գին թերթին 1 զրշ արծաթ գրամ:

ՄԻՆՁՆ ԶԵՐԱԶ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ

ԱՐԷՆՈՂ ՏԵՂԵՂԵՆ

Հեղինակը Հայ պատգամաւորու-
թեան հետաքրքրաշարժ և կարեւոր
պատմութիւնն ի լոյս ընծայելու ձեռ-
նարկած ըլլալով, այս անգամ կը հը-
րատարակէ առաջին մասը, որ կը
պատմէ պատգամաւորութեան կառու-
րած գործերն իտալիոյ մէջ, իւրեւե-
րի Պօլիքէ մեղիքէն մինչև փարիզ հաս-
նելը:

Կը ծախուի զլիւսաւորաբար Ղու-
կասեան գրատունը, գին 1 ֆրանք:

ԽՄԻԱԳԻՐ-ՏՆՈՐԷՆ

Կ. Ս. ԻՍԻԹԻԱՆԱՆ

3	Պէյլիք, Պէյլիք, Բաշապ, Գանդ, Ս. Հիսար, Գանդ, 33
8 45	Պէյլիք, Պէյլիք, Բաշապ, Գանդ, Ս. Հիսար, 23

ԿԱՄՈՒՐԱՆԵՆ ԵՒ ՆՈՂ ՇՈՒԳԵՆԱԿՆԵՐԸ

Երեւոյն Էֆէնտի

2	Գապ, Խալ, Պէյլիք, Գուրուշ, Օրթաք, Պէյլիք, Գանդ, 4
2 30	Պէյլիք, Օրթաք, Արեւմտ. Բ. Հիսար, Եֆէնտի, 32
5	Գապ, Պէյլիք, Օրթաք, Արեւմտ. Պէյլիք, Բ. Հիսար, 49
6 30	Խալ, Պէյլիք, Գուրուշ, Օրթաք, Պէյլիք, Գանդ, 23
8	Պէյլիք, Օրթաք, Արեւմտ. Բ. Հիսար, Եֆէնտի, 22
10	Արեւմտ. Պէյլիք, Բ. Հիսար, Պէյլիք, Եֆէնտի, 32
10 40	Պէյլիք, Օրթաք, Արեւմտ. Պէյլիք, Բ. Հիսար, Եֆէնտի, 48
14 15	Պէյլիք, Բ. Հիսար, Պէյլիք, Եֆէնտի, 19

ԱՐԷՆՈՂ Էֆէնտի

2 45	Արեւմտեան Եֆէնտի, Գուրուշ, Գանդ, 21
2 45	» » » » 23
3 30	» » » » 48
9 30	Գապ, Պէյլիք, Օրթաք, Գուրուշ, 21
40 45	Գապիթ, Պէյլիք, Օրթաք, Գուրուշ, 28
11 45	Գապիթ, Պէյլիք, Օրթաք, Գուրուշ, 23
14 45	Պէյլիք, Օրթաք, Գուրուշ, Արեւմտ, 28
12	Պէյլիք, Օրթաք, Գուրուշ, Արեւմտ, 4

ԱՐԷՆՈՂ Էֆէնտի

3 45	Խալ, Գուրուշ, Պէյլիք, Գանդ, Ս. Հիսար, 28
9 45	Գուրուշ, Պէյլիք, Գանդ, Ս. Հիսար, 17
10 30	Գապիթ, Գուրուշ, Պէյլիք, Գանդ, Ս. Հիսար, 33
14 40	Գուրուշ, Պէյլիք, Գանդ, Ս. Հիսար, 21
44 40	Գապիթ, Գուրուշ, Պէյլիք, Գանդ, 22

Լրագիրու ամեն օր կը հրատարակուի
բայ ի կրթական և տնտ. օրերէ:

Բաժանորդագրութեան տեղն է Գա-
լիլիոյ Ստամբուլի ճատտէսի թիւ
198, Նորո խան Մատիւի խմբագրատու-
նը: Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգա-
բարձուաց գրատեսակները:

ԶՄԻՆՈՒՆԻՍ. Ստեփան Էֆ. Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱՆ. Խոսրով » Նիկիտեան.
ՊՐՈԹՈՒ. Ստեփան Էֆ. Թանկիլեան.
ՈՒՍՈՍՈՒ. Արծ. Տ. Արիստակէս ա-
ւագ քահանայ մէլիքան.

ԱՂԻԱՆՈՒՊՈԼԻՍ.
ՍՈՒՄՈՒՆ.
ՏՐԱՊԵՉՈՒՆ. Ս. Էֆ. մէլիքան Էֆէնտի.
ՍՄԱՍՈՒՍ.
ՍԵԻՊԻԱՆ.
ԽԱՐԵՐԻ.

ԵՐԶՆԱՆ. Թաղէս Էֆ. Բաղրատունի.
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ » Զաքարեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ » Փօթիկեան.
ՎԱՆ.

ԲԵՐԻՍ. Սեդրակ » Խորանեան.
ՏԻՐԻՍԱԿԵՐՏ. Թաղէս Էֆ. Թաղ-
էան.

ԵՂԵՍԻՍ.
ՄԱՐԱՇ.
ՅՈՒՐԵՆ. Յիւստ արա Ս. Յիւստ.

ԵՂԵՍԻՍ. Պ. Նիկիտեան Տ. Ղ. Եֆէնտի.
ԿԱՂԱՍ. Պ. Կարապետ արա Հեղինակ.